

Kontrollutvalgets mandat og rolle

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Stjørdal kommune

Møtedato

29.11.2021

Saknr

40/21

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen**Arkivkode** FE - 033**Arkivsaknr** 20/117 - 15**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget tar saken til orientering.

Vedlegg

veileder-til-forskrift-om-kontrollutvalg-og-revisjon

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har en særskilt stilling etter kommuneloven. Denne saken tar sikte på å gi en kort innføring om kontrollutvalgets mandat og rolle i forvaltningen.

Ordningen med kontrollutvalg ble lovfestet i 1992. Bakgrunnen for at kontrollutvalgene ble opprettet var at man ville sikre kommunene en egenkontroll basert på demokratiske prinsipper. Dette ble sett på som en del av det kommunale selvstyret og skulle også bidra til å redusere behovet for statlig tilsyn og kontroll.

I henhold til kommunelovens § 22-1 er det kommunestyret som har det øverste ansvaret for at det føres kontroll med den kommunale forvaltningen. Kommunestyret skal velge et eget kontrollutvalg som skal stå for den løpende kontroll på kommunestyrets vegne, jf. §23-1.

Kontrollutvalgets mandat

Kontrollutvalget er et lovpålagt organ etter kommuneloven § 23-1. Kontrollutvalget er kommunestyrets eget kontroll- og tilsynsorgan. Kontrollutvalget skal bidra til at kommunen ivaretar og gjennomfører sine oppgaver til det beste for innbyggerne i kommunen. Utvalget skal gjennom sitt arbeid bidra til tillit mellom innbyggerne og kommunen. Kontrollutvalget skal påse at kommunen leverer sine tjenester på en effektiv og målrettet måte i henhold til lov, forskrifter, statlige føringer og i tråd med kommunestyrets intensjoner og vedtak.

Departementet gir i sine merknader til forskriften (se vedlagte veileder) uttrykker bl.a. følgende:

«Kontrollutvalgets ansvar og myndighet følger av kommuneloven § 23-2. Den regulerer hva kontrollutvalget skal gjøre. Kontrollutvalget vil også kunne utføre annet kontrollarbeid, selv om det ikke følger som en skal-oppgave av loven.

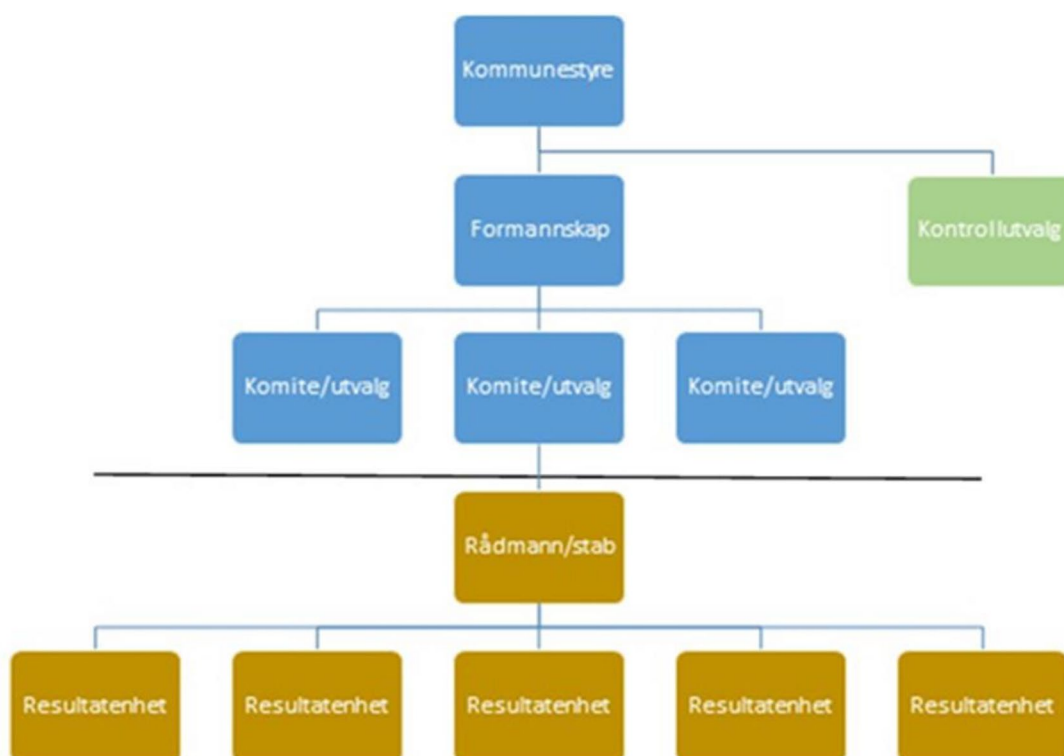
Kontrollutvalget er kommunestyrets eget kontrollorgan og dermed ikke underlagt andre organer i kommunen. Kontrollutvalgets kontrollansvar omfatter derfor ikke kommunestyret selv. Kontrollutvalget kan likevel uttale seg dersom kommunestyret for eksempel har truffet eller er i ferd med å treffe et vedtak som vil være ulovlig.

Forskriften § 1 presiserer kontrollutvalgets myndighet. Men heller ikke denne bestemmelsen kan leses som en uttømmende regulering av innholdet i kontrollutvalget myndighet. Første ledd viderefører kontrollutvalgsforskriften § 4 andre ledd. Det ligger ikke til kontrollutvalget å overprøve politiske prioriteringer eller å vurdere den politiske hensiktsmessigheten av vedtak som er truffet av folkevalgte organer eller andre kommunale organer.

Det presiseres likevel at kontrollutvalgets virksomhet vil kunne innebære for eksempel kritikk av vedtak truffet av folkevalgte organer eller virkninger av slike vedtak, og at dette ikke uten videre vil være i strid med denne bestemmelsen. For eksempel vil en forvaltningsrevisjon av kommunens praksis i behandlingen av byggesøknader kunne innebære en vurdering av hvordan et folkevalgt organ har behandlet disse søknadene (hvis det folkevalgte organet har fått delegert myndighet til å behandle disse søknadene). Dette vil ikke være å overprøve politiske prioriteringer i forskriftens forstand.»

Kontrollutvalgets rolle

Kontrollutvalgets forhold til de øvrige politiske organene og administrasjonen vises i figuren på neste side.

Figuren illustrerer at kontrollutvalget er uavhengig av den kommunale forvaltningen (i dag benyttes gjerne tittelen kommunedirektør). Utvalget utøver kontrollfunksjonen på vegne av kommunestyret, og er kun underlagt kommunestyret.

Kontrollutvalgets oppgaver

Kontrollutvalgets viktigste oppgave er å føre tilsyn med kommunedirektøren for å se til at kommunestyrets vedtak og intensjoner følges opp, og at kommunen drives i samsvar med lov, forskrift og kommunens egne retningslinjer. Utvalgets oppgaver er nærmere regulert i lovens kapittel 23, samt i forskrift om kontrollutvalg og gjennom rundskriv fra departementet.

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven sørge for at disse oppgavene blir utført:

Finansiell revisjon, som innebærer å;

- bestille finansiell revisjon fra kommunens revisor,
- påse at kommunens årsregnskap blir revidert på en betryggende måte,
- avgi uttalelse om årsregnskapet,
- påse at revisors påpekninger til årsregnskapet blir fulgt opp.

Forvaltningsrevisjon, som er en form for evaluering av kommunens og kommunalt eide selskapers tjenesteproduksjon mv. Kontrollutvalget utreder behovet for, planlegger og bestiller forvaltningsrevisjoner. Utvalget rapporterer resultatene fra hver forvaltningsrevisjon til kommunestyret.

Eierskapskontroll, som innebærer å føre kontroll med med den eller de personer som er oppnevnt for å ivareta av kommunens interesser i selskaper den eier eller er medeier i. Utøves eierskap i henhold til kommunestyrets intensjoner, lovverket og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Andre undersøkelser mv.

Kontrollutvalget kan vedta å gjennomføre undersøkelser o.l. for å avklare et eller flere forhold. I helt spesielle tilfeller vil også granskning kunne være aktuelt.

Henvendelser til kontrollutvalget

Kontrollutvalget er ikke et klage- eller et varslingsorgan. Kontrollutvalget setter allikevel stor pris på alle henvendelser til utvalget da disse ofte gir svært nyttig informasjon om hvor skoen trykker i kommunen. Ved motakelse av henvendelser må utvalget vurdere hvorvidt henvendelsen faller innenfor utvalgets mandat og oppgaver, og hvorvidt den i så fall skal følges opp.

Innsynsrett mv.

Kontrollutvalget kan kreve at kommunen eller fylkeskommunen legger fram enhver opplysning, redegjørelse eller dokument som utvalget finner nødvendig for å utføre sine oppgaver. Kontrollutvalget kan også foreta de undersøkelser som det mener er nødvendige. Taushetsplikt er ikke til hinder for å gjennomføre kontrollutvalgets kontrolltiltak.

Kontrollutvalget kan videre også kreve de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll i selskaper er omfattet av §23-6.

Kontrollutvalgets medlemmer har for øvrig taushetsplikt vedrørende enhver opplysning underlagt lovpålagt taushetsplikt (skal reglene) de for kjennskap om.

Møte, talerett og møteplikt for andre enn de valgte medlemmer

Ordføren og revisor har møte og talerett i utvalgets møter etter loven. Kommunedirektøren på sin side har kun en plikt til å møte når han blir bedt om det for å svare på spørsmål.

For øvrig har kontrollutvalgets sekretær både rett og plikt til å møte.

Budsjett.

Kontrollutvalget skal ha tilgang til nødvendige ressurser for å fyller sin rolle. Det innebærer tilgang til de nødvendige økonomiske ressurser, samt bistand fra sitt eget sekretariat. Kontrollutvalget bestiller tjenester fra kommunens revisor, som står for den operative delen av kontrollarbeidet.

Kontrollutvalget skal årlig utarbeide forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet.

Vurdering

Kontrollutvalgets kontroll er ikke avgrenset til økonomiske forhold. Kontrollutvalget skal også kontrollere at saksforberedelse og beslutningsprosess, både i administrasjonen og i de øvrige politiske organer, fungerer på en måte som garanterer oppfyllelse av fastsatte krav og ivaretagelse av grunnleggende rettsikkerhetshensyn overfor kommunens innbyggere og andre som måtte bli berørt av vedtakene.

Kontrollutvalget må fortløpende vurdere hvilke av de disponible verktøy som i de enkelte tilfeller vil gi en mest mulig hensiktsmessig og effektiv kontroll. Kontrollutvalget må dog påse at de oppgavene loven spesifikt nevner utføres i tilstrekkelig grad.